

MEDBH MCGUCKIAN

A nagynénik

*A nagynénéim végigszingelték
az ötvenes éveket, egész a kamaszkoromig.
Délig heverték, aztán telefonáltak,
hogy hallgassam a kapunál ordító szeretőiket,
és fizettek, hogy eláruljam a szemük színét –
„Szürke”, mondtam, vagy „Barna”, bár ők inkább
kéket akartak vagy mogyorószínt, a vihorászó,
egymásba aludt álmaikban.*

*Néztem, hogyan árnyalódik az ajkuk
mázos pinkből korallszínre, szederből halvány rózsába,
és nedves szoknyájuk mennyire éhezi
a ragyogó ritmust,
miközben sorvasztották őket a furcsa
rugalmas fűzők, papír alszoknyák.*

*Egyszer gyanútlanul
rájuk nyitottam, ahogy az ágyon táncoltak
mogyorószínű ágyékkal,
és a sminkjük teljesen átizzadt.*

Zsille Gábor fordítása

Egy olyan verset akartam írni Seamus Heaney-hez, amely hideg és szenvedélyes, mint a hajnal, de legalábbis felidézi a költő vitathatatlanul legnépszerűbb versének, a *Tavaszi szünet* címűnek (*Mid-Term Break*, ford. Gerevich András – Sz. V. megj.) szellemét, amely komoran, mégis megnyugtatóan tornyosul első verseskötetének többi darabja fölé. Tegnap este ünnepezték e kötet születésének ötvenedik évfordulóját. Ebből az alkalomból különféle irodalmi alkotások láttak napvilágot: rövid színdarabok, elbeszélések, tömör novellák, s az volt az elvárás, hogy legyen ezekben az írásokban narratív igazság, cselekmény, azaz mély érzelmi sokk által kiváltott hatás, vagy az, amit meredek tanulási görbének neveznek; a társadalmi mozaik vagy a családi tragédia különböző elemeinek egymásra játszása.

Az előadó visszatér egy távoli, elszigetelt élményhez, amelyben sokkal mélyebben érintett, mint egy külső szemlélő, aki csupán hallja és látja a dolgokat.

Heaney verséhez hasonlóan az enyém is egy vidéki környezetben játszódó felfedezési folyamatot

ábrázol – persze nem egy kistestvér szörnyű halálos balesetének megelőzését vetíti előre, hanem a nőiség, a szexualitás, az álmok, a zene, a színek és a ruhák rejtélyét tárja fel. A világ dolgaiban járatlan, ártatlan gyermek bekukucskál a történet díszletei mögé, ám a leselkedésért drágán meg kell fizetnie. Történetem idején úgy kilenc-tíz éves lehettem. Heaney versbéli gyerekágya, koporsója képzeletemben azzá a nagy franciaágygá alakult, amelyben a nővérek erotikus játékaikat űzték: az izgalom és az egészséges bujaság mögött ellenben egy sötét, eltemetett háttértörténet húzódik.

Mára sem a Heaney-féle ház, sem ez a bizonyos hálószoba nem létezik – utóbbit szándékosan gyűjtötték fel. Egy rozoga lépcsőházra néző, ajtó nélküli helyiség volt ez, amelyben a két idősebb nagynéném 1947-ben, a nagy márciusi havazás idején öngyilkos lett. A falakat vér borította, mesélte időnként apám, akit emiatt gyötört a bánat. Leskelődésemet a sors meglehetősen ironikusan jutalmazta: a színek egyre jobban elmélyítették, egyre sötétebbre festették bennem

a szoknyák és az alsónemű mélyén rejlt, részben valóban érzékelt, ám inkább csak képzeletben érzett, erős nőszagot árasztó misztériumot, a menstruációt...

Paul Muldoon és Jimmy Simmons akkoriban tettek közzé az *Out of the Blue (Derült égből villámcsapás)* című pamfletjüket. Anyám soha nem tudta ve-

lem megértetni a Brontë nővérek egykori lakóhelyén, a haworthi parókián kialakított múzeum lényegét, ezzel szemben apámnak, a nővéremnek, valamint a hét nagynéném közül négynek ez sikerült.

Szeli Valéria fordítása

JOHN LIDDY

Madárijesztő

*Hallottam szétrepedni a tojásokat
Egy ökörszem fészékében. A szél
Megroppan a bogáncs hegyének
Minden csipésétől. Régen két pók élt*

*A megperzselt levelek paplanján,
Mindkettő külön tervvel
A saját láthatatlan hálójához.
Ismertem egy vadászt, aki megölte volna*

*A rókát, mielőtt a puskája szagot
Foghatott. Láttam egy újszülött
Folyót megszabadulni a medrében
Született kövektől, és dacolni*

*Egy újabb utazás tönkrezúzó
Pályájával. Ünnepeltem egy csikó
Lépéseit és felbukását az anyja
Vérében, elátkoztam a csizmákat,*

*Melyek eltaposták önérzetem
Érett lépteit. Egy vén fához szegezett
Madárijesztő vagyok, testem
Férgek rágják, bénítja rozsda.*

Zsille Gábor fordítása

Madárijesztők között nőttek fel. A szomszédos farmerek állították őket, hogy megvédjék a termést, és egyikük pont azon az ösvényen volt, ahol igen gyakran sétáltam szomszédunk kutyájával, Tobyval, vagy éppen a saját springer spánielünkkel, Nessával.

Egész napokat töltöttem Rookery, a Fairy Forth, és nem utolsósorban annak a ligetnek a felderítésével, amelynek galagonyabokrairól Mr. Clancy az amerikai turistáknak árusított sétatálcához való ágakat metszette. Az efféle hadjáratok után hagytam, hogy a kutyák a Carney vizében leomssák magukról az út porát, én pedig a folyópartra letelepedve a versötletemet jegyeztem le.

Egy késő nyári estén a madárijesztő mellett elhaladva arra lettem figyelmes, hogy Nessa morog a magányos figurára, rohángál körülötte, „csúfolja”, vicсорog rá, miközben a nyakán feláll a szőr. Akkor vett róla először tudomást. El sem tudtam képzelni, mi ütött belé.

Igen elgondolkodtató volt, hogy későbbi sétáink során többé a közelébe sem ment. Lehet, hogy a sok idomítás hatására csupán a dolgát tette, de én mindenesetre elhatároztam, hogy a dolog végére járok, és leleplezem a madárijesztő titkát, a vers pedig elmondja, mit nyomoztam ki.

Egyesek a verset Írország bírálataként értelmezték, amit nem is tagadok. A magam részéről azonban az első gondosan megalkotott természeti versemnek tekintem, a „látásnak” abban az értelmében, ahogy azt később Seamus Heaney használta, miközben úgynevezett onomatopoeitikus szavakkal, sorátkötéssel és belső rímekkel játszom.

Ebben az értelemben versem áttörést jelentett – egy 1970 körül írott lehetséges válasz az engem körülvevő világra. Nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a természet felé forduljak, és a későbbiekben lehetővé tette számomra, hogy én is megszöjsem a saját sokszínű paplanomat.

Szeli Valéria fordítása